

4. **Удовиченко Е.Т.** Комплексные автоматизированные системы управления качеством: (Методы и средства проектирования) / Е.Т. Удовиченко, Ю.И. Койфман, Ю.А. Банин. – М.: Издательство стандартов, 1989. – 192 с.

5. **Коган А. Б.** Теоретические аспекты эффективности экономических систем / А.Б. Коган, Н.П. Болдырева // Вестник ОГУ. – 2006. - № 8. – С. 45 – 55.

6. **Макаренко М.** Проектирование системы управления эффективным функционированием предприятия / М. Макаренко // Матеріали Міжнародної конференції у межах програми європейської комісії «Менеджмент організацій і управління людськими ресурсами». - Ялта : РВВ КДІТ, 2005. - С. 172 - 184.

7. Научная библиотека КиберЛенинка: <http://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-obekta-pri-upravlenii-effektivnostyu-raboty-passazhirskih-avtobusnyh-stantsiy#ixzz2thGcEx9x>

8. Проектирование систем управления: [методика] / разработана группой компаний «Современные технологии управления». - Режим доступа : <http://www.businessstudio.ru>.

9. Системы управления эффективностью бизнеса: [учеб. пособие] / [Н.М. Абдикеев, С.Н. Брускин, Т.П. Данько и др.]; под науч. ред. док. техн. наук, проф. Н.М. Абдикеева и О.В. Китовой. - М.: ИНФРА М, 2010. -282 с.

10. **Могилевский В.Д.** Методология систем: вербальный поход / В.Д. Могилевский. – М.: Экономика, 1999. – Вып. 4. – С. 5 -11.

11. **Шерепа К. М.** Формування управління ефективністю приміського комплексу залізничного транспорту: автореферат дис. на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спец. 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (залізничний транспорт) / К.М. Шерепа. – Дніпропетровськ, 2009. – 21 с.

Стаття надійшла: 10.12.2013 р.

Рецензент: д.е.н., проф. Горелов Д.О.

УДК 338.4: 339.1

JEL R 34

КЛАСИФІКАЦІЯ АВТОВИРОБНИКІВ УКРАЇНИ

Приходько Д.О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Анотація. Дослідження діяльності світових автовиробників, пожвавлена цікавість до вартості їх брендів, обумовлює актуальність дослідження автомобільної промисловості України, у тому числі дослідження вартості брендів українського автопрому. Дана стаття присвячена огляду основних автовиробників України та їх брендів. Виявлено, що автомобільна промисловість України представлена виробництвом легкових, вантажних автомобілів, виробництвом автобусів. Деякі підприємства паралельно ще розвивають напрям з виробництва тролейбусів та займаються суміжною діяльністю пов'язаною з автобудуванням. Встановлено, що підприємства українського автопрому можна поділити на виробничі підприємства, що входять до складу корпорацій та виробничі підприємства, що діють як самостійні виробники. Простежується особливість, що найбільш крупні автовиробники України входять до складу корпорацій, самостійні автовиробники зазвичай є невеликими. Не всі підприємства Українського автопрому характеризуються повним циклом виробництва, деякі з них займаються повноцінною збіркою авто за відповідними дозволами та ліцензіями. До підприємств з повним циклом виробництва можна віднести Публічне акціонерне товариство «Запорізький автомобілебудівний завод» та Публічне акціонерне товариство «АвтоКрАЗ». Всі інші підприємства характеризуються збіркою автомобілів на базі агрегатів інших провідних підприємств. За результатами розглянутих підприємств було виявлено, що не всі автовиробники України мають власний бренд під яким виробляють продукцію, більшість з них випускають продукцію під брендом інших підприємств на основі відповідних дозволів та ліцензій. Було визначено торгові марки, якими володіють автовиробники України. Перспективою досліджень у даному напрямі є оцінка вартості брендів українського автопрому.

Ключові слова: укравтопром, бренд, класифікація, виробництво, ліцензія.

Постановка проблеми. Дослідження діяльності світових автовиробників, пожвавлена цікавість до вартості їх брендів, обумовлює актуальність дослідження автомобільної промисловості України, у тому числі дослідження вартості брендів українського автопрому. Незважаючи на незначну кількість автовиробників в Україні, відставання за обсягами виробництва та за технічними характеристиками від сучасних світових авто [1], продукція Укравтопрому користується попитом далеко за межами України, про що

свідчать щорічні звіти автовиробників. Однак кількість таких підприємств незначна. Просування брендів українського автопрому за межі країни є одним з заходів виправлення цього становища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інноваційному розвитку автомобільної промисловості присвячені праці Шеховцова І.А., Полонської Є.С. Динаміку попиту на ринку продукції автомобіледубування досліджував Радіщук Т.П., а аналіз впливу макросередовища – Пуліна Т.В., Цускарь К.В.

Невирішені складові загальної проблеми. Недостатньо уваги приділено остаточному визначенню переліку підприємств з виробництва авто, та невирішеними є питання вартості брендів українського автопрому.

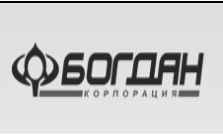

Формулювання цілей статті. Метою роботи є огляд основних автовиробників України та їх брендів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Автомобільна промисловість України представлена виробництвом легкових, вантажних авто, автобусів. Деякі підприємства паралельно ще розвивають напрям тролейбусобудування та займаються суміжною діяльністю пов'язаною з автобудуванням. В таблиці 1 представлений огляд основних автовиробників України та їх брендів, які входять до складу корпорацій та працюють самостійно, також зазначені основні виробничі підрозділи цих підприємств. Темним кольором позначено корпорації, які включають в себе виробничі підприємства. В свою чергу, для більш детального розуміння, виробничі підприємства було пронумеровано. Також в таблиці зазначені торговельні марки, якими володіє виробниче підприємство. Знаками «+» та «-» відмічено наявність власного чи ліцензійного бренду у таких підприємств. Знаком «?» позначені сумнівні підприємства щодо наявності власного бренду. Простежується особливість, що крупні автовиробники України входять до складу корпорацій, самостійні ж автовиробники зазвичай є невеликими. ПАТ «АвтоКрАЗ» є корпорацією, що включає в себе декілька підприємств, однак в порівнянні з іншими корпораціями, що представлені в таблиці, вона займається цілеспрямованим виробництвом та збутом своєї продукції, тобто це виробнича корпорація з повним циклом виробництва важких авто, тому його також було пронумеровано, як виробниче підприємство. До підприємств з виробництва авто, які входять до складу корпорацій відносяться ПАТ «Запорізький автомобілебудівний завод», ЗАТ «Завод комунального транспорту» / ТОВ «Львівські автобусні заводи», АТ «Автомобільна Компанія «Богдан Моторс», ТОВ «Черкаситехномаш», ПрАТ «Бориспільський автозавод», ПрАТ «Чернігівський автозавод», ТОВ «ВО «Кременчуцький автоскладальний завод», ПрАТ «Єврокар», ТОВ СП «Електротранс», «Завод Електронмаш», ТОВ «КАН-ТРАНС». Як вже зазначалося, ПАТ «АвтоКрАЗ» є виробничою корпорацією. Підприємствами з власним та ліцензійними брендами є: ПАТ «ЗАЗ» з його торговими марками ЗАЗ Vida, ЗАЗ Forza, ЗАЗ Sens, ЗАЗ Lanos, Kia, TATA, I-VAN, АТ «Автомобільна Компанія «Богдан Моторс» з марками LADA, Hyundai Tucson, Elantra XD та Accent, ISUZU, Богдан, ПрАТ «Бориспільський автозавод» з марками БАЗ «Соняшник», БАЗ «Ромашка», БАЗ «Пролісок», БАЗ «Волошка», БАЗ «Чорнобривець», БАЗ «Троянда», БАЗ «Мальва», БАЗ «Мак», БАЗ «Шкільний», TATA, Ashok Leyland.

Таблиця 1 – Класифікація автовиробників України

Назва підприємства	Логотип	Торгова марка	Власний бренд	Ліцензійний бренд
1	2	3	4	5
Підприємства-виробники, що входять до складу корпорацій:				
ПАТ «Українська автомобільна корпорація (УкрАВТО)», м. Київ [2], в т.ч.:				
1. ПАТ «Запорізький автомобілебудівний завод», м. Запоріжжя, в т.ч.:		Vida, Forza, Sens, Lanos, Kia, TATA, I-VAN	+	+
- ГРП «Іллічівський завод автомобільних агрегатів», Одеська обл., м. Іллічівськ			-	-
- ВАТ «Мелітопольський моторний завод», Запорізька обл., м. Мелітополь			-	-
2. ПАТ «АвтоКрАЗ», Полтавська обл., м. Кременчук [3], в т.ч.:		КрАЗ	+	-
1. Полтавський автоагрегатний завод «Гапаз», м. Полтава				
2. ПАТ «Херсонський завод карданних валів», м. Херсон				
3. ПАТ «Кам'янець-Подільська автоагрегат», Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський				
4. ПАТ «Токмацький ковальсько-штампувальний завод», Запорізька обл., м. Токмак				

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
5. ПАТ «Сімферопольський завод автомобільних рулів», м. Сімферополь				
6. ПАТ «Ужгородський Турбогаз», Закарпатська обл., м. Ужгород				
7. ПАТ «Авторадиатор», Донецька обл., м. Маріуполь				
City Transport Group, м. Київ [4]				
3. ЗАТ «Завод комунального транспорту» / ТОВ «Львівські автобусні заводи», м. Львів [4], в т.ч.:		Lemberg, NeoLAZ, CityLAZ, LinerLAZ, InterLAZ, Ambulance, AeroLAZ ElectroLAZ	+	-
- ТОВ «Дніпровський автобусний завод», Дніпропетровська область, м. Дніпродзержинськ [4]				
- ТОВ «Запорізький автобусний завод», м. Запоріжжя [4]				
Корпорація «Богдан», м. Київ [5]				
4. АТ «Автомобільна Компанія «Богдан Моторс», м. Київ [16], в т.ч.:		LADA, Hyundai Tucson, Elantra XD та Accent, ISUZU, Богдан	+	+
1. ДП «Автоскладальний завод №1» ПАТ «Автомобільна Компанія «Богдан Моторс» колишній ВАТ «ЛуАЗ»), Волинська обл., м. Луцьк [6]				
2. ДП «Автоскладальний завод №2» АТ «Автомобільна Компанія «Богдан Моторс», м. Черкаси				

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5
3. ДП «Автоскладальний завод № 3» ПАТ «Автомобільна Компанія «Богдан Моторс », м. Черкаси				
5. ТОВ «Черкаситехномаш», м. Черкаси [7]		ГАЗ, Fiat Ducato, Hyundai	-	+
Корпорація «Еталон», м. Київ [8]				
6. ПрАТ «Бориспільський автозавод», Київська обл., Бориспільський р-н., с. Проліски [8]		БАЗ «Соняшник», БАЗ «Ромашка», БАЗ «Пролісок», БАЗ «Волошка», БАЗ «Чорнобривець», БАЗ «Троянда», БАЗ «Мальва», БАЗ «Мак», БАЗ «Шкільний», ТАТА, Ashok Leyland	+	+
7. ПрАТ «Чернігівський автозавод», м. Чернігів [8]		БАЗ «Дельфін», БАЗ «Еталон»	+	-
Корпорація «АІС», м. Київ [9]				
8. ТОВ «ВО «Кременчуцький автоскладальний завод», Полтавська обл., м. Кременчук [9]		УАЗ, ВАЗ, FAW, SsangYong Rexton, SsangYong Kyron, SsangYong Actyon, SsangYong Korando; Geely: Emgrand 7 1,8L, МК та МК Cross	-	+
Група компаній «Атолл Холдинг», м. Київ				
9. ПрАТ «Єврокар», Закарпатська обл., Ужгородський р-н., с. Соломонове [10]		Shoda	-	+
ПАТ «Концерн-Електрон», м. Львів [11]				

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4	5
10. ТОВ СП «Електротранс», м. Львів		Електрон	?	-
11. «Завод Електронмаш», м. Львів		Електрон	?	-
Корпорація «Транспортний Союз Донбасу», Луганська обл., м. Красний Луч				
12. ТОВ «КАН - ТРАНС», Луганська обл., м. Красний Луч [12]		Волжанин	-	+
Самостійні підприємства-виробники:				
13. ПАТ «Завод «Часівоярські автобуси», Донецька обл., м. Часів Яр [13]		Руга	?	-
14. ТДВ «Стрий-Авто», Львівська область, м. Стрий [14]		Стрий Авто	?	-
15. ТОВ «Херсонський автоскладальний завод «Анто-Рус», м. Херсон [15]		ХАЗ «Руслан», ХАЗ «Антон»	?	-
16. ВАТ «Український інститут автобусо-тролейбусобудування» (ВАТ «Укравтобуспром»), м. Львів [16]		ТУР, РоАЗ, Спрінтер	?	-
17. ПАТ «Черкаський автобус», м. Черкаси [17]		Ataman	?	-
18. ПП «Автотехнологія», м. Рівне [18]		Altair, Sirius, Saturn	?	+
19. ЗАТ НВО «Практика», м. Київ [19]		Mercedes-Benz, Chevrolet, Ford , Toyota, Peugeot , ГАЗ, Volkswagen, Hummer, BMW, Lexus, Cadillac, Range Rover, та ін.	-	+
20. ПрАТ «Київський Мотоциклетний Завод», м. Київ [20]		Днепр	?	-

До підприємств з власним брендом відносяться ПАТ «АвтоКрАЗ» з маркою КрАЗ, ЗАТ «Завод комунального транспорту» / ТОВ «Львівські автобусні заводи» з марками Lemberg, NeoLAZ, CityLAZ, LinerLAZ, InterLAZ, Ambulance, AeroLAZ ElectroLAZ, ПрАТ «Чернігівський автозавод» з марками БАЗ «Дельфін», БАЗ «Еталон».

До підприємств з ліцензійними брендами відносяться: ТОВ «Черкаситехномаш» з марками ГАЗ, Fiat Ducato, Hyundai, ТОВ «ВО «Кременчуцький автоскладальний завод» з марками УАЗ, ВАЗ, FAW, SsangYong Rexton, SsangYong Kyron, SsangYong Actyon, SsangYong Korando, Geely (Emgrand 7 1,8L, МК та МК Cross), ПрАТ «Єврокар» з маркою Shoda, ЗАТ НВО «Практика» з марками Mercedes-Benz, Chevrolet, Ford, Toyota, Peugeot, ГАЗ, Volkswagen, Hummer, BMW, Lexus, Cadillac, Range Rover, ТОВ «КАН - ТРАНС» з маркою Волжанин.

Незважаючи на те, що підприємства ТОВ СП «Електротранс» та «Завод Електронмаш» з маркою Електрон, ПАТ «Завод «Часівоярські автобуси» з маркою Рута, ТДВ «Стрий-Авто» з маркою Стрий Авто, ТОВ «Херсонський автоскладальний завод «Анторус» з марками ХАЗ «Руслан», ХАЗ «Антон», ВАТ «Український інститут автобусотролейбусобудування» (ВАТ «Укравтобуспром») з марками ТУР, РоАЗ, Спрінтер, ПАТ «Черкаський автобус» з маркою Ataman, ПП «Автотехнологія» з марками Altair, Sirius, Saturn, ПрАТ «Київський Мотоциклетний Завод» з маркою Днепр, – мають власні торговельні марки, однак брендами їх вважати не можна. Це пояснюється тим, що підприємства та їх торговельні марки не відповідають чинникам, які описують бренд, особливо за такими як відомість серед споживачів, імідж, лояльність, емоційна прив'язка. Тобто ці підприємства мають потенціал до створення власного бренду, однак становище їх виробничої діяльності зумовлює стримання перетворення торговельної марки на бренд.

У відповідності з таблицею 1, було проілюстровано структуру автопрому України з урахуванням корпорацій (рис. 1). Підприємства було розділено на підприємства, що входять до складу корпорацій й на самостійні підприємства, а також згруповано за напрямками виробничої діяльності: виробники легкових авто; виробники вантажних авто; виробники автобусів; виробники легкових, вантажних авто, автобусів та тролейбусів, автофургонів, броньованих авто.

Темним кольором позначені крупні виробничі підприємства основна діяльність яких спрямована на виробництво авто. Виробничі підрозділи, що входять до складу виробничих підприємств позначено світлим кольором. Пунктирними лініями та жирним шрифтом відмічені корпорації, основна діяльність яких має невиробничий характер, проте вони включають в себе крупні виробничі підприємства (окрім ПАТ «АвтоКрАЗ», яке є виробничою корпорацією).

Потрібно зауважити, що до зазначених корпорацій, окрім перерахованих підприємств з виробництва авто, входять також інші підприємства, діяльність яких побічно пов'язана з виробництвом авто, а також підприємства, які займаються нематеріальним виробництвом. Ці підприємства на рис. 1 зазначено не було.

Висновок. Не всі підприємства Українського автопрому характеризуються повним циклом виробництва, деякі з них займаються повноцінною збіркою авто за відповідними дозволами та ліцензіями. До підприємств з повним циклом виробництва можна віднести ПАТ «Запорізький автомобілебудівний завод» та ПАТ «АвтоКрАЗ». Всі інші підприємства характеризуються збіркою автомобілів на базі агрегатів інших провідних підприємств. Автовиробників України можна поділити на виробничі підприємства, що входять до складу корпорацій та виробничі підприємства, що діють як самостійні виробники. Простежується особливість, що найбільш крупні автовиробники України входять до складу корпорацій, самостійні ж автовиробники зазвичай є невеликими. Що стосується подальших досліджень, то актуальним є оцінка вартісної брендів українського автопрому.

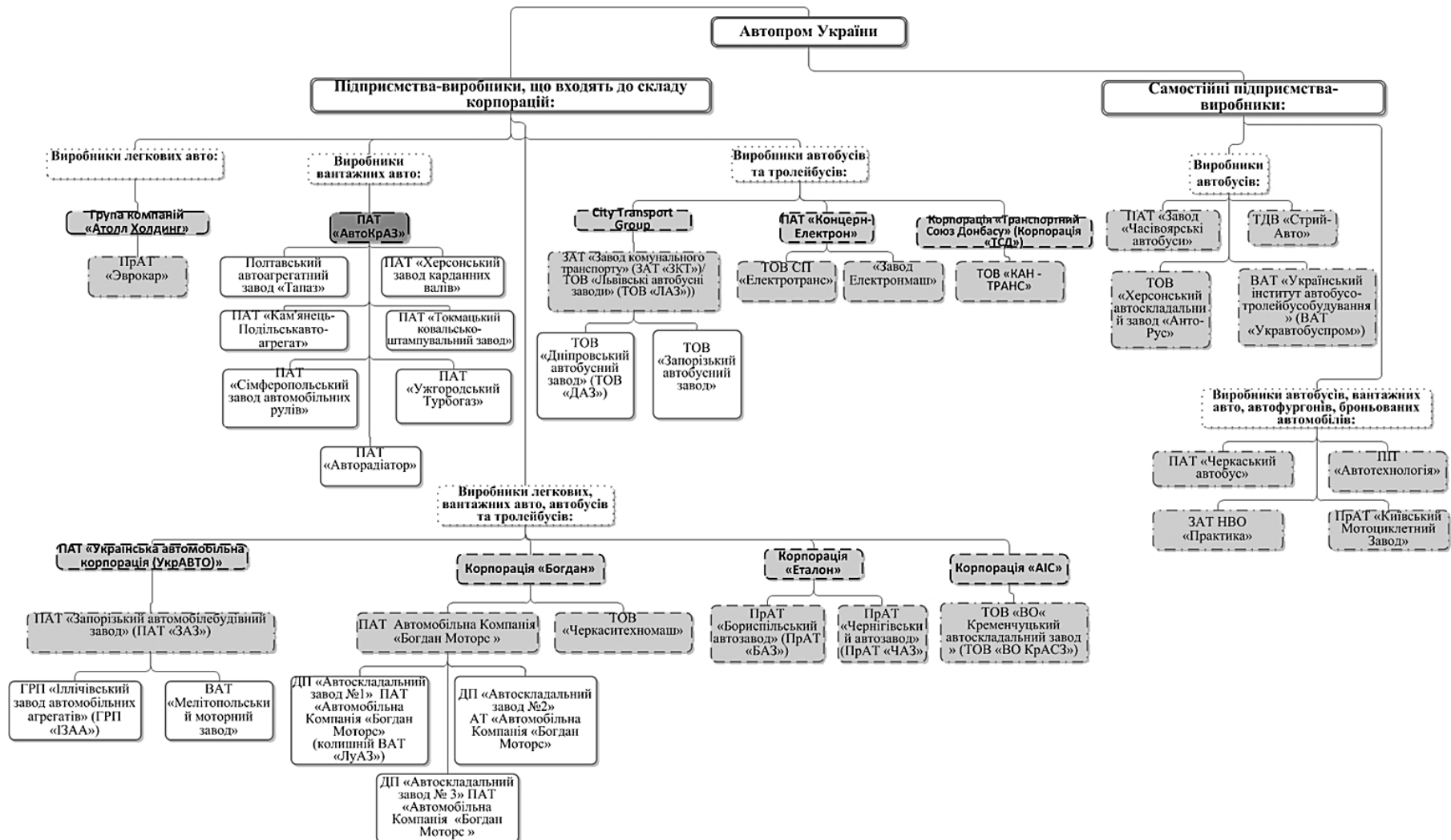

Рисунок 1 – Виробнича схема автопрому України

Література:

1. Украина – самый отстающий автопроизводитель мира [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://auto.mail.ru/article.html?id=42016>
2. УкрАвто [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukravto.ua>
3. КрАЗ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.autokraz.com.ua/save/dow/catalog.pdf>
4. City Transport Group [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.laz.ua/ru/>
5. Корпорация Богдан [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bogdan.ua/ru/corporation.html>
6. Богдан Моторс. Автомобильная компания [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bogdan.ua/production/buses.html>
7. Корпорация Богдан [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bogdan.ua/ru/products/special.html>
8. Корпорация Еталон. Бориспільський автозавод [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bit.ly/1krmpjU>
9. АИС. Группа компаний [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ais.ua/about.html>
10. Еврокар [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.eurocar.com.ua/ru/o-kompanii/proizvodstvo>
11. ПАТ «Концерн-Електрон» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.electron.ua/activities/>
12. ООО «Кан-Транс» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://tsd.lg.ua/index.php/kt-home>
13. Часовоярские автобусы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ruta-bus.com/>
14. Стрий-Авто, ТДВ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bit.ly/14IkKzm>
15. Группа компаний «ИнтерБус» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.interbus.com.ua/buses.html?rubids%5B1%5D%5B0%5D=3>
16. ВАТ «Укравтобуспром» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ukrautobusprom.com.ua/products.htm>
17. Публічне акціонерне товариство «Черкаський автобус» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://bus.ck.ua/istor.html>
18. Автотехнологія [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://mtkbus.com.ua/uk/company>
19. Практика [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.practika.ua/>
20. Киевский мотоциклетный завод [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kmz.com.ua/>

Стаття надійшла: 16.12.2013 р.
Рецензент: д.е.н., проф. Бабич Д.В.

УДК 338.518:629.33
JEL L15

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ

Сорока К.О., канд. екон. наук

Бабенко Є.А.

Дніпропетровська державна фінансова академія

Анотація. Головним елементом на міжнародному ринку є кінцевий споживач, що диктує свої умови за якими найбільш конкурентоздатною буде та продукція, що має високу якість та низьку ціну. Метою даної статті є дослідження системи управління якістю продукції на підприємствах автомобілебудування в Україні та розробка рекомендацій для підвищення якості продукції.

Предмет дослідження - це управління якістю продукції на автомобілебудівних підприємствах України. Теоретичною та методологічною основою стали класичні положення економічної теорії, менеджменту та маркетингу, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з питань управління якістю продукції на підприємствах. Для досягнення встановленої мети у роботі проведено аналіз та узагальнення теоретичних джерел та наукової літератури, використано методи статистичного та економічного аналізу.

На основі результатів проведеного дослідження системи управління якістю продукції на підприємствах автомобілебудування в Україні було визначено показники якості для автомобільної продукції, запропоновано рекомендації для підвищення якості автомобільної продукції. В ході дослідження стало відомо, що в більшості випадків якість автомобіля оцінюється за показниками: технічності, технологічності, ергономічності, естетичності, економічності та за показниками надійності. Для оцінки якості автомобільної про-